

תורה ממרום לפרשת ויחי

יששכר חמור גרם

מאת : עזרא מרום

בס"ד

בברכת יעקב ליששכר נאמר: "יששכר חמור גרם רובץ בין המשפתיים ויט שכמו לסבול" (מ"ט, 14). להלן נעסוק בדימוי לחמור.

הכינוי "חמור" נחשב בימינו לשם גנאי המתייחס לאדם קשה הבנה. לעומת זאת בתורה יש התייחסות אחרת לחמור. חז"ל פירשו את הכינוי "חמור" בהיפך גמור ממשמעותו המקובלת החמור הוא בהמת משא שיש לה כושר לשאת משאות כבדים. החמור לא יכול לרוץ מהר. הוא הולך לאט וברציפות. חז"ל המשילו את התלמיד חכם לחמור הנושא בעול התורה. ללימוד התורה נדרשים התמדה וקביעות. מה שמאפיין את התלמיד חכם אינו הברקה רגעית ומהירה אלא לימוד מתמיד של דף ועוד דף, שורה ועוד שורה. בכך הוא דומה לחמור שהולך לאט ובעקביות. או על כך אומרת המשנה: אם אתה עושה כן, אשריך וטוב לך " שנאמר: וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה. טוב זו התורה שנאמר עליה: כי לקח טוב נתתי לכם. בהמשך הפסוק הנ"ל על יששכר ויהי לכל אחיו למס עובד. מפרש רש"י לפסוק להם הוראות של תורה. תלמידי חכמים המנהיגים את העם לא מבקשים שררה כי אם עבדות ואחריות לשאת בעול הצבור.

על הפסוק: רובץ בין המשפתיים אומר רש"י: רובץ כחמור המהלך יומם ולילה ואין לו מקום לינה בבית. כשהוא רוצה לנוח הוא רובץ בין התחומין, בין העיירות. כך דרכה של תורה. מיעוט שינה והסתפקות במועט כפי שנאמר בפרקי אבות: "פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן".

מדוע מדמים את יששכר לחמור ולא לסוס? מסתבר שיש הבדל בין דרך מנוחתו של החמור לבין מנוחתו של הסוס וזה יבאר לנו מדוע הדימוי של יששכר לחמור דוקא. כאשר הסוס שב מיום עבודה קשה ומפרך ורוצים לתת לו מנוחה מסירים ממנו את העול הקשור אליו ואז הוא מהלך להנאתו ללא עול. לעומתו החמור נח עם העול והמשא עליו. מספיק לתת לו פינה שקטה לנוח מבלי להסיר את עולו. שבט יששכר ידוע כשבט של לומדי תורה שעליו נאמר בדברי הימים א פרק י"ב: "מבני יששכר יודעי בינה לעיתים לדעת מה יעשה ישראל". המבחן האמיתי לבן תורה הוא התנהגותו בזמן מנוחה וחופשה מלימודים סדירים (בין הזמנים) אם בשעה המיוחדת לו למנוחה הוא עדיין עומד עם עול התורה והיראה וקובע עיתים לתורה כמו החמור שלא פורקים מעליו את העול. אבל מי שלא תיתכן אצלו מנוחה ללא הסרת העול דוגמת הסוס, אינו נקרא בן תורה אמיתי. לכן כדי לרמוז על קשר בין התנהגות החמור בעת מנוחתו לבין התנהגותו של בן התורה נאמר: "יששכר חמור גרם רובץ בין המשפתיים".

יחודו של שבט יששכר מתגלה כבר בקרבנות הנשיאים בחנוכת המשכן. יששכר שיהיה הבן התשיעי של יעקב זכה שהוקדם לפני אחיו הגדולים ממנו זכה להקריב ביום השני: "וביום השני הקריב נשיא יששכר". את הסיבה להקדמה זו מבאר רש"י: "בשביל שני דברים זכה להיות שני לשבטים בהקרבה, אחת שהיו יודעים תורה, ואחת שהם נתנו עצה לנשיאים להתנדב לקרבנות הללו".

העצה שנתנו לנשיאים מוסברת במדרש תנחומא (פרשת נשא, י"ד): כיון שראו שנעשה המשכן ולא היה חסר בו כלום אמרו מה יש לנו להביא? הלכו והביאו עגלות שהיו נושאים עליהן את המשכן. מי נתן את העצה הזאת? שבטו של יששכר שהיו חכמים וגבורים בתורה שנאמר: ובבני יששכר יודעי בינה לעיתים". לפיכך זכו להקריב ביום השני. במדרש רבה פי"ג נאמר נשיא יששכר הקריב את קרבן הנשיאים על שם התורה וזכה לכך לפי שהם אהבו את התורה יותר מכל השבטים. משום אהבתם את התורה נקבע מקום חניתם במדבר סמוך למשה. על הפסוק בספר במדבר ג, 38 "והחונים לפני המשכן קדמה לפני אהל מועד מזרחה, משה ואהרן ובניו" אומר רש"י: "סמוכים להם דגל מחנה יהודה והחונים עליו יששכר וזבולון, טוב לצדיק וטוב לשכנו. לפי שהיו שכניו של משה שהיה עוסק בתורה נעשו גדולים בתורה שנאמר ומבני יששכר יודעי בינה מאתיים ראשי סנהדראות ומזבולון מושכים בשבט סופר".

לזכות ולרפואת חנה בת מלכה רחל ועזרא בן מרסל שמחה

